

Mária és Márta

A
református
nők lapja

Megjelenik negyedévente

m a g a z i n

XXV.
évfolyam,
2026 / 1

Ki neveli
a gyereket?

Az ige mellett

Gyermekszív (Buzogány Emese) 3. oldal

Jegyzet

Örömhír (Bustya Sándor) 5. oldal

InterjúÉrtékek mentén egy versengő világban
(Korondi Kinga) 6. oldalImádsággal kapcsolódva
(Simon Virág) 8. oldalA személyes példa fontossága
(Korondi Kinga) 9. oldal**Elmélkedés**Gondolatok a Gyermek Éve alkalmából
(Bekő István) 11. oldal**Irodalom**

Ion Luca Caragiale: Goe úrfi 13. oldal

Kosztolányi Dezső:
Budapesti gyermek 15. oldal**Portré**

Teleki Blanka (Berekméri Melinda) 16. oldal

Gyerekoldal 17. oldal

Keresztretjtvény 18. oldal

Receptek 19. oldal

Veszélyeztetett várandósság után normális módon született. Ép, egészséges, gyönyörű kislány volt. Édesanyja nagy szeretettel ölelte magához. De csak két napig tehetett, mert utána gyermekágyi lázat kapott. Antibiotikumos kezelése miatt kislányát nem szoptathatta, néha közelébe hozták, hogy megnézhesse. Az anyuka állapota nem javult, súlyos szepszikus állapotban két hónapig vívta élet-halál harcát. Aztán Isten megkönyörült rajta, és megtartotta az életét: meggyógyult, hogy felnevelhesse kislányát. Az egészségügyi személyzet a gyógyulásnak csodájára járt, és közben arról mesélt, hogy a válságos időszak alatt a kisbaba mindig „összetett kézzel imádkozott”. Az újszülöttet a szüléset személyzete gondozta hat hétig, majd apukája hozavitte, és anyai nagymamája viselte gondját, mindaddig míg anyukája felépült. Nagy öröm és hála volt, amikor újra együtt lehetett a család.

Mindez az 1980-as évek derekán történt. Akkor csak annyit tudtunk a gyermeknevelésről, amennyit szüleinktől megtanultunk, vagy ösztönösen éreztünk. Kevés volt az orvosi szakkönyv, alig lehetett találni gyermeknevelési, gyermeklélektani könyveket. Ma előadások, könyvek sokasága segíti a szülőt, a családot ebben a feladatban. Az Erdélyi Református Egyházkerület által meghirdetett Gyermek Éve kapcsán magazinunk szerkesztői arról írnak, mit tesz a szülők mellett az egyház és a társadalom, annak intézményei ennek a teljesen más nemzedéknek a neveléséért. A feladat nagyon nehéz. Minden erőfeszítés, jó szándék mellett, a nevelők sokszor érzik, hogy munkájuknak csekély eredménye van.

Történetünk anyukája nagy szeretettel nevelte fel gyermekét, néha fáj neki, hogy fia ritkán engedi közel magához, hogy megpuszítja, megölelje, magához szorítsa. Aztán 35 év után, Uzsálné dr. Pécsi Rita neveléskutató, főiskolai tanár előadását hallgatva értette meg, hogy azok a felnőttek, akiket életük első két hónapjában nem ölel sokszor magához az édesanyjuk, mindig tartózkodni fognak az érintéstől, öleléstől.

A lapunkban megjelent cikkek, interjúk, arra próbálnak rávilágítani, hogy ki neveli a gyermeket. De továbbra is marad a kérdés: ki neveli a szülőt?

• BORSOS MELINDA

Mária és Márta magazin 2026 / 1

Gyermekszív

„Zarándokének. Dávidé. Uram, nem fuvalkodik fel a szívem, nem kevély a tekintetem. Nem törekszem arra, ami túl nagy és elérhetetlen nekem. Inkább csitítottam, csendesítettem lelkemet, mint anya a gyermekét. Mint a gyermek, olyan most a lelkem. Bízzál, Izráel, az Úrban most és mindörökké!” (Zsolt 131)

Gyermekszív, gyermekszáj, gyermekszem... ízlelgetem a szavakat. Gyermeki lelkület, gyermekded gondolkodás, felnőttkor, lelki nagykorúság, bizalom és bizalmatlanság, bűn és bűnhődés, bűnbocsánat, kegyelmi pillanatok... – a zarándokok élete. Kapcsolat az élő Istennel. Indulás és megérkezés. Útközben megnyugvás és béke, ösbizalom és ösbiztonság megtapasztalása, mint a 3-4 éves gyermek az anyja ölében. A zsoltár írója átélte, nekünk is lehetséges. „Ha olyanok nem leszte, mint a kisgyermek, nem mentek be a mennyek országába” – halljuk Jézus szavait, majd így folytatja: „Aki tehát megalázza magát, mint ez a kisgyermek, az a nagyobb a mennyek országában. És aki befogad egy ilyen kisgyermeket az én nevemben, az engem fogad be.”

Szeretnék gyermekszívet, gyermekszemet és gyermekszáját magamnak. Élet-halál kérdése a bennem lakó tiszta gyermek megtalálása. Ott van bennem, csak időközben felnőttem. Sokszor gyermeketeg vagyok, önzés, irigység van bennem. Pusztító érzelmek söpörtek végig rajtam. Megfáradtam a magam és a mások bűnei miatt. Jaj nekem! A zsoltár szerzője megtalálta, nekem is van esélyem, én is zarándok vagyok. Nekünk is van esélyünk megtalálni magunkban a sok réteggel letakart, befedett gyermeket. Vegyük ölbe a kisgyermekünket, unokáinkat! Tanuljunk tőlük! Kérdezzük meg magunktól: milyen a kapcsolatom Istennel?

Unokáinkat, a 7 éves Annát és a 4 éves Verát kérdeztem, hogyan képzelik el Istent? Mindketten azt válaszolták, hogy Isten szeret. Megfogalmazták két egyszerű mondatban Isten lényegét. Arra is

megkértem őket, hogy rajzolják le Őt. A maguk egyedi stílusában, a színek és formák megválasztása által így is kifejezték a Mindenható szentségét és jelenvalóságát. Jónakik, van tiszta lelki látásuk.

No, térjünk vissza a zsoltáros-hoz! Szokás volt abban az időben meghatározott időközönként felmenni a jeruzsálemi templomba. Amikor a Sion hegyéhez érkeztek, a felfelé vezető lépcsőkön zsoltárokat énekeltek. Égető szükségét érezte a zarándok a szíve megtisztításának. Tudta, hogy a Szentlélek ezt megetheti. Tiszta szívvel akart a templomba megérkezni, a Szent elé járulni.

Megadatott neki. Ezért írta, hogy nem törekedett arra, ami túl nagy és elérhetetlen. Megalázta magát. Nem fuvalkodott fel a szíve, nem gondolt túl sokat magáról, nem volt kevély, dölyfös. Nem volt már gyilkos tekintete. Inkább csitította, csendesítette a lelkét, mint anya a gyermekét. Gondoljunk arra a jelenetre, amikor az édesanya ölbe veszi a síró kisgyermekét, átöleli és megvigasztalja. Ezt élte át a zarándok zsoltáros az Úrral való kapcsolatban, az Atya közelében. „Mint a gyermek, olyan most a lelkem”. Az Atya ölében ült, szárnyai alatt oltalmat, biztonságot, az otthon melegét kapta.

„Tollaival fedez be téged...”
„Szárnyai alatt gyógyulás van...”
Megtisztult a szíve, gyermekszíve lett.

Nem kerülhetjük meg a kérdést: mi hol tartunk a zarándokutunkon? Megtértünk? Ismétlem: megtértünk a bűneinkből? Engedtük, hogy neveljen minket a mennyei Atyánk? Hagytuk a Szőlősgazdának, hogy metssze le rólunk a vadhajtásokat? Megaláztuk magunkat? Ez annyira, de annyira nehéz! Vágyakozunk a mennyei Jeruzsálembe? Ha a válszunk „igen”, akkor haladunk felfelé a lépcsőn. Megaláztuk magunkat. Lemondtunk a bennünket pusztító gyilkos indulatokról. Gyermeki, jézusi lelkületre tettünk szert, mert könyörült rajtunk. Tudunk csodálkozni Isten nagyságán, felszabadult örömmel ujjongunk, mert szeret. Megtanulunk viszontszeretni. Bekerülni az ösbizalom és az ösbiztonság állapotába, nem ez a vágyunk mindnyájunknak? Megérkezni a Szentek Szentjéhez, boldogan átadni magunkat az ölelésnek... mint kisgyermek az édesanya ölében...

Mi felnőttek akkor tudunk jól nevelni gyermekeket, ha hagyjuk, hogy minket neveljen a mennyei Atyánk. Elfogadjuk a dorgálást és a dicséretet egyaránt. Továbbadjuk a gyermekeinknek, unokáinknak és dédunokáinknak. Megtanítjuk nekik a lényegét, amit tőlük tanulunk: Isten szeret. Megtelik a szíve örvendező ujjongással Isten minden gyermekének, amikor a biztatást hallja:

„Bízzál, Izráel, az Úrban most és mindörökké!” „Bízzál, Isten gyermeke, az Úrban most és mindörökké!”

• BUZOGÁNY EMESE

A kegyelem csillagjegyében

A következő negyedévben arra a hónapra, amelyikben születél, horoszkóp helyett egy ígét kínálunk a kegyelem csillagjegyében: „*Tanítsd a gyermeket, mely úton járjon: még ha megöregszik, akkor sem távolodik el attól.*” (Péld 22,6)

Január

„Lássátok, milyen nagy szeretetet adott nekünk az Atya: Isten gyermekeinek neveznek, és azok is vagyunk!” (1Ján 3,1a)

Február

„Gyermek voltam, és már megvénültem, de nem láttam, hogy elhagyottá lett volna az igaz, sem azt, hogy magzata kenyeret kéregetett volna.” (Zsolt 37,25)

Március

„Mint engedelmes gyermekek ne szabjátok magatokat korábbi kívánságaitokhoz, amelyek a tudatlanság ideje alatt voltak bennetek, hanem amint szent az, aki elhívott titeket, ti is szentek legyetek egész életviteletekben.” (1Pét 1,14-15)

Április

„Testvéreim, értelem dolgában ne legyetek gyermekek, viszont a rosszban gyermekek legyetek, a gondolkozásban pedig érettek.” (1Kor 14,20)

Május

„Ti, gyermekek, engedelmeskedjétek szüleiteknek az Úrban, mert ez a helyes. (...) És ti, apák, ne ingereljétek gyermekeiteket, hanem neveljétek őket az Úr tanítása és intése szerint.” (Ef 6,1; 6,4)

Június

„Ifjak és leányok, idősek a gyermekekkel együtt: Dicsérjétek az Úr nevét, mert egyedül az ő neve fenséges. Dicsősége kihat az égre és a földre!” (Zsolt 148,12-13)

Július

„Mikor még gyermek volt Izráel, megszerettem őt, és Egyiptomból hívtam ki fiamat.” (Hós 11,1)

Augusztus

„Amiket hallottunk és tudunk, amiket atyáink beszéltek el nekünk, nem titkoljuk fiaink előtt, a jövő nemzedéknek is elbeszéljük az Úr dicséretét, hatal-

mát és csodáit, amelyeket cselekedett.” (Zsolt 78,3-4)

Szeptember

„Maga a Lélek tesz bizonyosságot a mi lelkünkkel együtt, hogy Isten gyermekei vagyunk.” (Róm 8,16)

Október

„Bizony mondom nektek, aki nem úgy fogadja az Isten országát, mint egy kisgyermek, semmiképpen sem megy be abba.” (Mk 10,15)

November

„Fiam, ne felejtsd el tanításomat, és parancsolataimat őrizze meg szíved. Mert hosszú napokat, hosszú életet és békességet hoznak azok neked.” (Péld 3,1-2)

December

„Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lesz. Így nevezik: Csodálatos Tanácsadó, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,6)

La vita è bella

Egyszer olvastam egy férfiről. Shaaban Mboghónak hívták, 48 éves volt és Tanzániában élt. Korábban alkalmi árusításból származó rendszertelen jövedelme volt, de amikor rájött, hogy ez tarthatatlan, csatlakozott az éppen induló felnőttképzéshez. Az oktatás tantermi és online képzésből állt. Nem túl hosszú időn belül megtanult írni, olvasni. A képzés nagy hozadéka az volt, hogy specifikus pénzügyi ismereteket is oktattak. Így tanult meg számolni, költségvetést tervezni, de a pénzügyi alapok és a banki adminisztráció is szerepelt a tantervben.

Később visszatekintve azt mondta: „Soha nem hittem volna, hogy egyszer magamtól kitöltök egy banki űrlapot.” Ezen túlmenően azonban, bár ő nem fogalmazta meg ennyire pontosan: a pillanat, amikor egy felnőtt férfi először tölt ki egyedül egy banki dokumentumot, véget vet a másoktól való függőségnek. Számára éppen a betűk és számok ismerete tette lehetővé, hogy az alkalmi árusításból tudatosan tervezett kisvállalkozást építsen ki, és stabilizálta a család anyagi helyzetét. Írástudatlansága ugyanis nemcsak az ő életére hatott áthághatatlan üvegplafonként, hanem a gyerekei számára is. A szülői minta akarva-akaratlanul is a bizonytalanságot és a kiszolgáltatottságot tanította.

A történet legfontosabb számszerűsíthető eredménye így végsősoron a gyermekek iskoláztatása lesz majd, hiszen Shaaban a saját erőfeszítésével végül megteremtette azt a tőkét, amivel fedezni tudja gyerekei tandíját. Bátorságával és kitartásával megszakitotta az analfabetizmus generációs láncolatát, mert az élet szép.

- k2 -

Örömhír

Kőmíves Kelemen gyermeke képtelen volt elviselni anyja halálát, a ballada szerint belepusztult bánatába. Elképzelem, hogy miként hatott a többi mesterember gyermekére is az apák által csoportosan elkövetett bűn. A szülői példa ugyanis mélyebben hat, mint a tanítás. A gyerekek akaratlanul is követik a látott, megtapasztalt szülői magatartást. Nem csodálkoznék, ha a történetek után azt hallottam volna róluk, hogy céljaik megvalósítása érdekében átgázoltak bárkin, hogy a szerencsében bízva, akár a hozzátartozóik életét is kockára tették, hogy a kimondott szó és a közös áldozathozatal fontosságáról szónokolva, nem riadtak vissza semmiféle törvénytelenségtől.

Atyáik vétkének a büntetését hordozzák magukon, mondják sokan ilyenkor; meg van írva, hogy harmad- és negyedikzigen bünteti Isten az elkövetett bűnt. A Tízparancsolat második parancsolatába foglalt kijelentés nagypapám 1928-ban kiadott Bibliájában még így szerepel: „*én vagyok a te Jehova Istened erős bosszúálló, ki megbüntetem az atyáknak vétkeket a fiakban*”. Ez idő tájt egy több mint tíz nyelvet beszélő budapesti zsidó, Donáth Benjámin fennakadva ezen a kijelentésen, áttanulmányozta az Ószövetség héber szövegét, illetve görög, latin és több modern nyelvű fordítását, és megállapította, hogy a fordítások során tévedés történt. Hároméves kutatási eredményeit a Vatikánban is bemutatta, érvelése *Az Isten nem bosszúálló* címmel jelent meg nyomtatásban, amelyben nem kevesebb, mint 108 igehellyel támasztotta alá állításait. A szavak eredetét, fejlődését, mondattani szerepét vizsgálva, a nyelvészet eszközein túl, a szövegeket etikai szempontból is elemezve, logikus gondolatmenet útján jut arra a szilárdan megalapozott következtetésre, hogy Isten büntet, ha az igazság azt követeli, de nem áll bosszút. Ez az emberekre nézve is szegyenletes tulajdonság nem jellemző Istenre. A szeretetében buzgó és féltékeny (riválist nem tűrő) Isten miért büntetné a leszármazottakat az atyák vétkéért? Összeegyeztethető-e ez igazságosságával? Az eredeti szövegben szereplő, „*megbüntetem*”-ként fordított szónak több jelentése van: figyelmet tanúsít, foglalkozik valakivel, felülvizsgál, elmarasztal, számlál, megemlékezik, fontolóra vesz, büntet. Ennek alapján nem egy bosszúálló Isten képe rajzolódik ki, hanem ellenkezőleg, egy olyané, aki a megítélés során megvizsgálja, szem előtt tartja a körülményeket. A fiak bűneire tekintve nem feledkezik meg arról, hogy az elkövető milyen családban nőtt fel, milyen nevelést kapott, milyen szülői példát látott, mennyire befolyásolta az tetteiben, és mindezt enyhítő körülményként veszi figyelembe. Kegyelmesen, igazságosan ítél. Donáth Benjámin nem érthette meg, hogy „*Isten szent nevéből a »bosszúállás« szegyenfoltja*” letöröltesse. A bosszúálló kifejezés csak az 1935-ben bekövetkezett halála utáni kiadásokból kezdett eltűnni.

Károli fordításában a féltőn szerető, a katolikusok által használt Káldiében pedig az erős és féltékeny kifejezések váltották fel, a büntetésre vonatkozó rész viszont lényegében nem változott. Ezzel a felemás eredménnyel aligha lenne megbékélve az egykori szenvedélyes nyelvész. A 2001-es keltezésű román fordításra viszont valószínű, hogy elégedetten bólintana. Ebben a *pedepsesc* (megbüntetem) kifejezés helyett a *cercetez* (megvizsgálom, megfigyelem, felkutatom) szó szerepel. A legrégebbi magyar fordítás is ehhez áll közel: „*Én vagyok te Urad Istened, erős, féltelmes, szerető, meglátogatván atyáknak ő álnokságát ő fiokban mind harmad és negyed ízig, azoknak, kik engem gyilöltenek.*”

Szülőkként, nagyszülőkként az utódainknak mintául szolgáló életvitelünk miatt mi magunk vagyunk felelősek, ezért csakis nekünk kell felelnünk Isten kegyelmes, de igazságos ítélőszéke előtt. Gyermekeként nem kell tartanunk a felmenőink által elkövetett bűnök miatti bosszútól (mert Isten nem bosszúálló). A saját vétkeinkről kell számot adnunk a féltőn szerető Isten előtt, aki szem előtt tart, kivizsgál és figyelembe vesz minden körülményt, annak érdekében, hogy felmentsen.

• BUSTYA SÁNDOR

Tollas Tibor

Jézus és a gyermekek

Mikor a meglett férfikort elérte,
farizeusok vitája helyett
csak csendet kívánt, megfáradt ölébe
néhány madárként bűvő kisdedet.

Óvó kezét fürtös fejükre tette,
napszitta, néma halászhaj között
vacsora füstje szállt, s a naplemente
bíborszín hidat vert a tó fölött.

A föld ízével fűszerezve áradt
testében szét az egyszerű titok:
Isten országa itt nő a családnak
békés ölen, hol gyerekek csipog.

Szeretett volna köztük megpihenni,
hajnalkor hívták meg nem tett utak.
Szakállas arcán vitte leheletnyi
ujjuk nyomát, cirógatásukat.

Mikor a felnőttek magukra hagyták,
s búcsúzóul csak Júdás-csók jutott,
a gyilkosoknak szelíd gyermekarcát
kereste, s vért és könnyet hullatott.

Értékek mentén egy versengő világban

– Mi a legfontosabb számodra, amikor gyereknevelésről beszélsz?

– A gyerek ajándékként érkezik a családba, és az én feladatom az, hogy elkísérjem őt az útján. Úgy gondolom, mindenkinek van Istentől kapott küldetése, és szülőként az a dolgom, hogy úgy egyengessem a gyerekeim életét, hogy megtalálhassák ezt az utat, és járni is tudjanak rajta.

– Ez azt jelenti, hogy nem kell feladnod a karriered?

– A kettő nem zárja ki egymást. Szerintem a gyerekeinknek is olyan anyára van szükségük, aki több területen is helyt tud állni. Ha kizárólag anya lennék – bár elsősorban természetesen az vagyok –, az beszűkítené a világlátásomat, és kevesebb inger érné a családjunkat is.

– Milyen szerepet játszik ebben a férjed?

– Ugyanazokat az értékeket tartjuk fontosnak. A cserkészetből is idézhetném: Isten, haza, embertárs. Ezek a lényeges dolgok. Természetesen az élet néha felülírja a fontossági sorrendet, de igyekszünk úgy

Halmágyi Ildikó biológus, két kisfiú édesanyja, aki férjével együtt igyekszik legjobb tudása szerint nevelni gyerekeit. Életüknek fontos pillére a cserkészlet, mert hisznek annak a közösségteremtő erejében. Családjuk sok tekintetben hasonló a mai fiatal családokhoz, mindketten dolgoznak, bár most még Ildikó gyereknevelési szabadságon van, de a modern élet kihívásai őket sem kerülik el. Ildikóval beszélgettünk a nehézségekről és természetesen az örömeiről is.

nevelni a gyerekeinket, hogy mindenkinek meglegyen a maga szerepe, és senki ne ássa alá a másik tekintélyét.

– Amit most megvalósítasz, az inkább otthonról hozott minta, vagy tudatosan változtattál rajta?

– Tizenévesen gyakran gondoltam, hogy én majd mindent másképp fogok csinálni. Most már látom, hogy sok elem, amit kaptam otthonról, az jó és működött. Nem beszélnek arról, milyen eredménnyel – azt a környezetem ítéli meg –, de a korábbi generációk nevelési módszereiben is voltak értékes elemek, amelyeket érdemes továbbvinni. Számomra például nagyon fontosak voltak az úgynevezett „vásárnapi pillanatok”: a nyugodt, egymásra figyelő együttlétek. Ezt szeretném a fiúkkal is megőrizni.

– Melyek a nap kiemelkedő családi pillanatai?

– A reggel nem a legkellemesebb, de egy hétköznapi reggelnek nem is kell annak lennie. Többszörre a vacsora vagy annak előkészítése meghatározó. Hétvégén sokkal több idő jut

egymásra: beszélgetésre, közös játékra, és igyekszünk sokat kint lenni. A szabad, kötetlen játék mindenkinek jól tesz.

– A gyereknevelés addig könnyű, amíg nincs konfliktus vagy korlát. Milyen árnyoldalai vannak?

– Sokszor túl magas elvárásokat támasztok – akár a gyerekekkel, akár a fáradtan hazaérkező férjemmel szemben. Ha az elvárásaim nem találkoznak a valósággal, abból konfliktus lesz. Ilyenkor nagyon fontos, hogy miképpen oldjuk fel. Nem mindig sikerül úgy, ahogy szeretném, de nem baj, ha a gyerekek néha azt látják, hogy valami nem működik. A lényeg, hogy emberileg tudjunk hozzáállni, megbeszélni, megoldást találni.

– Amikor elképzelted a családot, ilyennek képzelted?

– Nem voltak konkrét elképzeléseim. Nincs olyan emlékem, hogy hat évvel ezelőtt, amikor már téma volt a gyerekvállalás, elképzelttem volna, milyen lesz tíz év múlva. Talán jobb is így: nincs irreális elvárásom.

– Nálatok ki neveli a gyerekeket?

– A nevelésben mindketten részt veszünk, jelentős döntést nem hozunk egymás tudta nélkül. Ha a gyerekekkel töltött időt nézzük, akkor nagyobb része rám hárul.

– Kik vesznek még részt a nevelésben?

– Ha minden jól megy, szeptemberben az egyik fiunk iskolát kezd, a másik bölcsődébe megy, én pedig visszamegyek dolgozni. Ez nagy kihívás lesz. Szeretnénk, ha reformá-

tus intézményekbe járnának, mert az ott képviselt értékrend egyezik a miénkkel, így nyugodt szívvel engedhetem őket óvodába, iskolába. Úgy gondolom, hogy minél több hatás éri a gyereket – akár rossz is –, annál jobban formálódik a személyisége, és megtanul válogatni. Ezért elég tág azok köre, akik részt vehetnek a nevelésükben: nagyszülők, keresztszülők, cserkészek, a lehető-ségeikhez mérten.

– Rábízod másokra a gyerekeidet?

– Igen, ez nem okoz gondot. Persze vannak instrukcióim, és nem bíznám bárkire, de a szűk családra, cserkészbarátokra nyugodt lélekkel.

– Mit vársz el a pedagógustól, aki a gyerekeidet neveli majd?

– Fontos számomra, hogy keresztény szellemben végezze a munkáját, és hivatásként tekintsen rá. Szeretném, ha a gyerekeket együttműködésre tanítaná egy olyan világban, amelyben minden a versengésről szól. Zavaró lenne, hogy a kisfiam, amint közösségbe kerül, máris versenyezni kényszerülne. Bízom benne, hogy az iskola egyfajta védett közeg lesz, és nem csöppenünk rögtön a versengés mély vizébe. Úgy látom, az én gyerekemnek nem arra van szüksége, hogy versenyeztessék.

– Mennyire engedhető át a nevelés, ha nem teljesen egyeznek az elképzelések?

– A gyerek tud alkalmazkodni, el tud fogadni más normákat is, főleg, ha térben elkülönülnek. Például más-hol néz tévét, de otthon nem. Tudja, hogy a tévézésnek otthon nincs helye, de azt is, hogy mástól ezt nem várom el, és emiatt nem fogok konfliktusba keveredni egy számomra fontos emberrel.

– Hogyan formálódik a gyerekek Isten-képe?

– Kevével esti rituálénk a mese-olvasás, a babaképek nézegetése és az imádkozás. A mese után keresek hat képet a kicsi korából, ezeket megnézzük, majd imádkozunk. Van egy ima, amit az óvodában tanult, és büszke rá, hogy az ő imádságát mondjuk. A Miatyánkot is hamar megtanulta. Nemrég próbálkoztam azzal, hogy soroljuk fel, miért lehetünk hálásak. Azt hittem, ez még korai neki, de ő nem felejtette el, és rendszeresen kérdezi: „Anyá, te mi-

ért vagy hálás?” Aztán ő is sorolja: „Hogy szerethetem Istent. Istent szeretem a legjobban, aztán anyát, apát, a testvéreimet és magamat. Te, anyá, te szereted magad?” Nagyon érdekes, milyen kérdések foglalkoztatják. Ebben nagy szerepe van az óvodai vallásórának, az imával kezdett és zárt napoknak, az istentiszteleteknek. Sokszor érzem, hogy jó, hogy egyházi oktatásban vesz részt, mert én nem mindig érzek rá, mikor és hogyan kellene tanítani. De nem szeretném, hogy ez kimaradjon az életéből.

– Vannak számodra különleges kihívások a gyereknevelésben?

– Most még kevésbé érzem, de tudom, hogy eljön az idő, amikor

felteszi majd a kérdést: miért érdemes jónak lenni? Miért érdemes követni a Tízparancsolatot vagy a Cserkésztvényt, amikor a világ nem azt mutatja, hogy az jár jól, aki következetesen ezek szerint él? Akkor majd el kell mondanom, én miért élek így lassan negyven éve. Azt látom, hogy a fiatalok életében egyre korábban történnek olyan megdöbbentő dolgok, amelyek megelőzéséért már most dolgozni kell.

– Tartasz valamitől a gyereknevelésben?

– Leginkább attól, hogy viszont-lássam a saját gyengeségeimet a gyerekeimben. Ezért próbálom őket arra ösztönözni, hogy merjenek kockázatot vállalni, és ne a tökéletességet hajszolják. Ez nemcsak anyagi értelemben fontos, hanem az emberi kapcsolatokban is. Egy átlagos barátságot vagy párkapcsolatot lehet csiszolni, alakítani, nem kell az ideált kergetni. És szeretném, ha a gyerekeim életével kapcsolatos reményeim erősebbek lennének, mint a féltelmeim, és az Istenbe vetett hitet példaként tudnám továbbadni.

– Számítasz a közösség segítségére?

– Azt szeretném, ha nem tartoznának túl sok közösséghez, hanem néhányhoz, és azokhoz lennének hűek. A közösségnek még mindig van megtartó ereje. Ha kicsi koruktól benne vannak, megszokják a szabályokat, és amikor jönnek a viharfelhők – például a kamaszkor –, ezek kapaszkodót jelentenek majd.

– Összességében jó dolog a gyereknevelés? Mitől vagy boldog?

– Keve kereszttelőjére készülve mondtam, hogy a pillanatokat nem túlélni kell, hanem megélni, és hogy az élet nem nagy eseményekből áll, hanem az apró történések összességéből. Azt érzem, hogy a nagy események mellett – amelyeket jó várni és kívánni – milyen nagy értéke van az élet átlagos, apró pillanatainak is.

• KORONDI KINGA

Imádsággal kapcsolódva

Csodálkozva hallgatják Dániel történetét, aki az oroszlánok vermében imádkozik. Kórusban mondják a király nevét: Nabukodonozor. Örvendenek, hogy jött az angyal, és Dániel végül kiszabadul az oroszlánok közül. A marosvásárhelyi református óvodába járó gyerekekkel beszélgettünk arról, hogy mikor szoktak ők imádkozni, és mit kérnek Istentől.

A gyerekek nagyon fogékonyak a bibliai történetekre, szívesen hallgatják őket, sok mindent meg is jegyeznek belőle. Különösen szeretik, ha nemcsak hallják a történeteket, hanem látják is a szereplőket, és ha utána a történethez kapcsolódó színezőt is kapnak, akkor még jobban rögzül az üzenet. Jól tudja ezt Berekméri Melinda református lelkész, aki hetente egyszer tart vallásórát a Cse-reálján működő református óvoda mindkét csoportjának. Egy keddi nap az emeleten levő vegyes csoportba kísértük el, hogy beszélges-sünk a gyerekekkel.

Dániel és az oroszlánok

A bibliai történet Dánielről szól, akit az oroszlánok vermébe vetnek, mert nem akart leborulni az uralkodó előtt, és nem akarta őt imádni. A lelkész nemcsak mesélt, hanem a táblára feltette sorban a szereplőket, az uralkodót, Dánielt és az oroszlánokat, így még interaktívabb volt a történet. A gyerekek ügyesen vála-

szoltak a kérdésekre, feltették a saját kérdéseiket, látszott, hogy felkelti a fantáziájukat az oroszlánverembe vetett Dániel története, és azt is megjegyezték, hogy Dániel imádkozott, és Isten angyalt küldött mellé, hogy megvédje az oroszlánoktól.

Kötötten és szabadon

Amíg az asztaloknál a gyerekek oroszlánokat színezték, mi arról érdeklődtünk tőlük, hogy szoktak-e imádkozni. Kiderült, hogy a legtöbben szoktak, főleg ebédkor, az óvodában, de otthon lefekvés előtt is. Volt, aki a megtanult imádságokat mondja, de olyan is akadt, aki szabadon sorolja, hogy mit szeretne, és végül megköszöni, hogy jól telt a nap.

Volt, aki arról mesélt, hogy Angyalka nevű pajtásáért imádkozott, hogy gyógyuljon meg, és jöjjön vissza az óvodába. De volt, aki születésnapjára cicát és kutyát akart, és ezt kérte imában. Kiderül, hogy több pajtásának van már kutyája, és van olyan is, akit Kókusznak hívnak. A

kislányok arról meséltek, hogy kéri Istentől, hogy legyenek mindig kedvesek, és olyan is akadt, aki azért könyörgött, hogy ne legyen himlős.

A fiúk saját bevallásuk szerint azt kérték, hogy ne sérüljenek meg, és kapjanak ajándékba puskát. Az is elhangzott, hogy akkor imádkoznak, ha valami baj van, és mindent elmondanak imában, ami eszükbe jut.

Volt a református óvodás csoportban olyan gyerek, aki rendszeresen, szüleiével vagy csak édesanyjával jár templomba. Ott is imádkozik, énekel, szerepel, találkozik másokkal, és prédikációt hallgat. Azt is megtudtuk, megtörténik, hogy édesanyja ölében elalszik a templomban, de az sem nagy baj.

Kapaszkodót jelent

A gyerekekkel való beszélgetés felidézte az én első imaélményeimet. Óvodás korú lehettem, amikor nagynéném, aki korábban diakonisszaként dolgozott, a vakációban vigyázott rám és a húgomra. Kérdés nem volt,

Kis reggeli ima: Én Istenem, felébredtem. Te őrködtél én felettem. Köszönöm, hogy megtartottál, felettem virrasztottál. Áldj meg ma is szent kezeddél, szent kezedből ne eressz el. Vedd oda mind, aki szeret. Ó, hallgasd meg kérésemet. Ámen.

Esti ima: Én Istenem, jó Istenem, Becsukódik már a szemem, De a Tiéd nyitva, Atyám, Amíg alszom vigyázz reám. Vigyázz kedves szüleimre, meg az én szeretteimre. Mikor a nap újra felkel, Csókolhassuk egymást reggel. Ámen.

hogy kötelező a délutáni alvás, és Mária néném, miután betakart, mindig imádkozásra biztatott. Ő mondta talán először, hogy ne a betanult imákat mondjuk, hanem a saját szavainkkal imádkozzunk. Először köszönjük meg Istennek, amit kaptunk aznap,

még a napsütést is, és aztán mondjuk el kéréseinket. Végül imáinkban hosszasan soroltuk a családtagokat, pajtásokat, mindenkinek egészséget kérve, amíg bele nem aludtunk.

Az, hogy megtanultam szabadon imádkozni, valahogy közelebb vitt Istenhez, hiszen egész gyermekkoromban már buszmegállóban, utazás közben, iskolában és szinte mindenhol spontán oda tudtam fordulni Istenhez, hálát adva és kérve. Ez hozzásegített felfedezni az apró csodákat, amiket mások talán véletlennek és szerencsének hívtak.

Visszatérve az óvodás csoportra, a gyerekek közül volt olyan, aki csak az óvodában szokott imádkozik, de olyan is, aki otthon a szüleivel, nagyszüleivel, nagyobb testvérel. Bár az ima fontosságát még nem értik, azt már többen meg tudták fogalmazni, hogy amikor baj van (bármilyen jelentsen ez számukra), akkor kéri Istent, hogy segítsen.

Milyen nagy áldás ez, igazi ajándék, amit megadhatunk szülökként, nagyszülökként, óvónóként és tanítókként a ránk bízott gyermekeknek.

• SIMON VIRÁG

A személyes példa fontossága

Törzsök Sándor mérnök nyugdíjasként is aktív, visszafogottabban ugyan, de továbbra is a szakmájában dolgozik. Ezenkívül napjainak és életének fontos része az unokákkal való időtöltés, a déltől késő délutánig esedékes fuvarozás meg egyebek, hiszen hat unokája életében vesz részt aktívan.

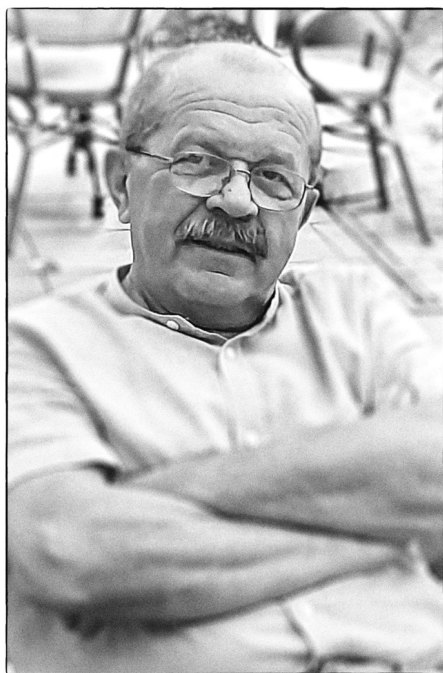
– Én vagyok a Tata Taxi, az unokák telefonjába így vagyok bepötyögve. Az érdekes ebben az, hogy sosem lehet tudni egyik napról a másikra, de még aznap sem, hogy pontosan mi lesz a program. Mindig változik, improvizálunk, és így soha nem unalmas... Van, amikor haton ülünk az autóban, van, amikor csak ketten, van, amikor nyomkodják a telefont, van, amikor beszélgetünk, úgyhogy ez is változatos. Van, amikor hazaviszem őket, máskor meg a Mamánál esznek, amikor és ahányan

nálunk vannak. Persze nagy a változás, mert Mama a gyermekek igényeit figyelembe véve főz. Emiatt sokszor háborgok, mert megenném olykor a lucskos káposztát, de azt nem lehet, mert a többség nem eszi, ezért azt nem készítem... Délután vannak a különféle iskolán kívüli tevékenységek, amelyekre el kell vinni, illetve utána el kell hozni őket. A nagyobbak most már nyolcadikosok, ők lassacskán rendezik magukat, de ha távolra kell menni, és szorít az idő, akkor gyakran én vagyok az, aki fuvarozgatók, én állok a rendelkezésükre. Ez úgy tűnhet, mintha panaszkodnék, de egyáltalán nem, sőt, hálás vagyok a Jóistennek, hogy mind itt vannak, és nem valahol messze a nagyvilágban. Mindig nagy öröm, ha valamelyikkel jól elbeszélgetek. Nem erőltetem a beszélgetést, ha nincs kedvük hozzá. Ha látom, hogy éppen telefonnyomkodás van, vagy duzzogás valamiért, akkor megkér-

dem, hogy mi történt, mi van, aztán vagy elmondják, vagy nem.

– **Ez a nagyszülőmodell nagybán különbözik attól, ami korábban volt...**

– Az én egyik nagyszülőm Magyarországon élt, nem is ismertem. Az itteni nagymamámnak nem volt munkahelye, és mindig csodálkoztam azon, hogy abban az időben egy tanítói fizetésből meg tudtak élni, felneveltek négy gyermeket. Nem emlékszem arra, hogy panaszkodtak volna, hogy nincs pénz, vagy nincs étel. Igaz, hogy hús hetente egyszer volt az asztalon, abból is a gyengébb fajta, de ez nem volt ok a panaszkodásra. Megvoltunk, neveltek, felnőtünk, örültünk a zsíros kenyérnek paradicsommal és hagymával. Más volt akkoriban. Édesanyám és anyósom már dolgozó, illetve korai nyugdíjas hölgyek voltak nagymamaként. Szívüket-lelküket adták ők is, és a

gyermekek nagyon szerették őket. Nem nagymamaként vagy nagyiként emlegetik, hanem úgy, hogy Pirike és Gabszi, akik jóban voltak a gyerekeinkkel. És aztán itt vagyunk mi. Nem igazán avatkozunk bele a nevelésbe. Nem mi állítjuk a szabályokat, ezt a szülőkre hagyjuk, és azt gondolom, hogy jól tesszük. A gyermekek előtt semmiképp sem említjük a gondokat. Amit látunk és amiről véleményünk van, azt a szülőkkel osztjuk meg, velük tárgyaljuk meg, aztán vagy egyezik a véleményünk, vagy nem. Vagy úgy csinálják, ahogy mi látjuk jónak, vagy nem, de végül is a felelősség a szülőké. Ilyen szempontból a mi szerepünk kényelmesebb.

– **Azt szokták mondani, hogy a nagyszülőknek az a dolga, hogy kényeztessék a gyerekeket.**

– Igen, a szekrényben mindig van csoki, noha nem volna szabad, de azért mindig van, és általában azt főzzük, amit szeretnek, oda megyünk, ahova szeretnének, ez szerintem így van jól, és reméljük, hogy szép emlékekkel maradnak majd. Főleg a nagyobbakkal szoktunk elbeszélgetni, a kisebbekkel játszunk, játszanánk, próbáljuk elcsábítani őket a kutyuk elől.

Nagy család vagyunk, és nálunk a születésnapok, névnapok megünneplésekor négy generáció, a 90 fölötti

déditől a legkisebb, 5 éves unokáig mindenki ott van, így a szűk család húsz főn felüli. Ezt a kicsit olaszos modellt remélem, hogy majd továbbviszik az unokák is.

Rendszeresen megyünk Vármezőre, ott is vannak élmények, például a tőlünk 30 méterre elfutó medvebocs. Együtt nézzük meg tavasszal a kéményt, hogy a madarak nem kötötték-e bele, és nincsen-e eldugulva. Van, amikor vakondot üldözünk, vagy megtanuljuk, hogy miképpen gyújtunk tüzet, hogyan készítünk egy bundáskenyeret. Forrást takarítunk, azt a forrást, amelyet a dédi épített ki, vagy a patakon gátat, vízimalmot készítünk. Azt gondolom, hogy ezek azok az élmények, amelyek megmaradnak a gyermekekben, és majd emlékeznek ezekre. Ezen felül mondok egy nagyon prózai példát: a családban senki sem dohányzik, és ha összeülünk egy családi eseményen, fél liter bor alig fogy el. Nem azért, mert vallás, vagy valami más tiltaná, egyszerűen így van, és így érezzük jól magunkat. Azt gondolom, hogy ezek olyan modellek, amiket remélem, továbbvisznek majd a gyerekek is.

– **Feladata-e egy nagyszülőnek a vallásos nevelés?**

– Újra a személyes példa fontosságát emelném ki. Én presbiter vagyok, eljárók a templomba. Úgy érzem, hogy nem vagyok egy túlbuzgó hívő, de hiszek Istenben. Az unokáim is eljárnak a szülőkkel a templomba, és az nagy dolog, amikor úrvacsoraosztáskor a karzatról lesutognak, hogy szia, Tata. Amikor ott van mind a hat, vagy a szülőkkel elmennek és úrvacsorát vesznek, az jó dolog. És ezt látják a nagyobbak, akik már konfirmáltak, a középsők, akik most járják a konfirmációi előkészítőt, és ugyanúgy a kicsik is ezt az utat járják majd. Úgy gondolom, hogy ez helyén van.

– **Mi az, ami kiemelten fontos a nagyszülő számára? Mit szeretne kapni? Mit szeretne adni?**

– Minimális az igényem. Ha kapok egy mosolyt, vagy kapok egy

puszit, az már elég. Vagy ha elbeszélget, ha jön egy problémával, hogy Tata segíts ebben, vagy ha a véleményemet kéri, hogy Tata, ezt te hogy látod. Ez lehet lecke, vagy lehet egy élethelyzet, amit esetleg megbeszélünk. Nagy örömet okoznak az általuk nekünk készített tárgyak, rajzok, meglepik, nekünk szedett virágszálak. Számomra, számunkra ez tényleg elég. Nincs szükségünk egyébre. Hogy mit tudunk átadni? Amit említettem, a személyes példát, azt ahogy élünk. Úgy gondolom, ez nem felvágás vagy önhittség, de amilyen családot látnak maguk körül, azt fogják továbbvinni.

– **Mi van akkor, ha egészen mást gondolnak nevelési kérdésekben, mint a szülők? Van-e ilyen?**

– Van, ritkán. Olyankor elmondjuk a véleményünket, és van, amikor elfogadják, de van, amikor nem. Elkönyveljük, és megyünk tovább, nem csinálunk belőle problémát.

– **Hogyan fog alakulni ez a kapcsolat, amikor már nem tartanak igényt a Tata Taxira?**

– Most vagyunk azon a ponton, amikor a taxizás, legalábbis a nagyoknál, el fog maradni. Nem tudom, hogy milyen lesz, de látom azt, hogy a nagyok ritkán ugyan, de megnyílnak, és akkor véleményt kérnek, vagy egyszerűen csak elméslik az élményeiket. Nagyon tudok örövendeni, hogy nyitottak felénk. Van, amit csak a szülőkkel tárgyalnak meg, ez is rendben van, nem kell mindent az orrunkra kössenek. Nyilván generációs különbségek is vannak, és ezt teljesen elismerjük. Egy 70 fölötti és egy tizenéves kamasz életviteléből kifolyólag adódhatnak olyan helyzetek, amiket nem tudnánk, vagy nem tudunk már rendezni, mert más ez a mai világ.

– **Mit tanulhat egy nagyszülő az unokájától?**

– Talán azt, hogy az ő szemével lássunk, az ő szemén keresztül ismerjük meg ezt a számunkra új világot.

• KORONDI KINGA

Gondolatok a Gyermek Éve alkalmából

2026 az erdélyi reformátusok számára a Gyermek Éve. Erre emlékeztet a falinaptáron olvasható központi igevers is: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket!”

A következő gondolatok e témához kapcsolódnak. Arra ösztönöznek, hogy szembenézzünk önmagunkkal, számba vegyük, mit teszünk a jelenben a gyermekekkel való foglalkozás területén.

Kezdeként két friss élményem osztom meg az olvasóval. Az egyik a gyülekezeti vallásórás csoporthoz kapcsolódik. Amikor idei első órán bejelentettem az év témáját, egyik vallásórás megkérdezte: „Akkor egész évben gyermeknap van?” A kérdés arra ösztönöz, hogy végiggondoljuk, mivel töltjük el a hosszú gyermeknapot?

A másik élményem az egyház-
községünkben tartott nyugdíjas lelkipásztorok találkozójához kapcsolódik. Az áhítat kitért a gyermekek/szülők/ egyház fontosságára, ill. a gyermekek éve tematikára. A kialakult beszélgetés meghatóan és sokunkat megszégyenítően eleven volt. Az idősebb lelkipásztorok visszatekintettek munkájukra. Kiemelték, értik, nem azért szerepel ez a téma, mintha nem figyeltünk volna eddig a gyermekekre, hanem azért, mert szüntelenül emlékeznünk kell a gyermek fontosságára, a gyermekkel kapcsolatos teendőinkre. Nevelésünk és munkánk sok erőt és odaadást igényel, manapság hálátlan területnek bizonyul, és eredménye nem látványos,

hanem hosszú távú. A két élmény összekapcsolódik, nemcsak a két különböző korosztály miatt (egyik gyermek, másik idős), hanem azért is, mert a gyermekek kérdésére az idősök tapasztalata és bölcsessége ad választ a folyamatosan végzett munka által. Erről lesz szó a továbbiakban. Arról, amit egyházunkban naponta végzünk. A gyermekről.

A gyermek épp oly fontos tagja az Anyaszentegyháznak, mint a fiatal, a felnőtt vagy az idős. A gyermekekkel való foglalkozás ugyanolyan szükséges, mint a többi területen való szolgálat. Alapja és kiindulása Jézus Krisztus igénye, amikor elmondja, hogy várja és fogadni kívánja őket. Ehhez kapcsolódik a missziói parancs is a tanítvánnyá tételről. Erdélyi valóságunkban fokozottan jelentkezik a gyermekekkel való odafigyelés, amely összefügg nemzeti helyzetünkkel, egyházi hivatástudatunkkal és sajátos, 21. századi állapotokkal, amelyben szemtanúi és megélői vagyunk az értékek küzdelmének. Tudjuk, hogy a gyermekek ügye másképpen érinti a nagyvárosi gyülekezeteket és megint másképpen a falusiakat. Másként téma a nagy gyülekezetekben és a szórványban. Különbözőképpen jelentkezik a székelyföldi régióban és a hunyadi egyházmegyében. Akár örömeivel vagy hiányával és bánatával együtt, mégis egyházi életünk minden területét áthatja a gyermekről való beszélgetés, a cselekvés vagy annak hiánya. Ha a gyermekekre gondolunk, magunk előtt látjuk őket a templomi istentiszteleten és az élet istentiszteletén, a példaadásunk és imaéletünk területén, a családlátogatás és családgondozás alkalmain, az iskolaügy és a jövőképekérdéseiben, a nevelésben és az adományszolgáltatásban. A gyermekügy jelen van az egyházi misszió és

munka minden területén. Nem emlékszem, hogy valaha is azt mondtuk volna: sok a gyermek. Azt sem, hogy mindent megtettünk.

Mindenekelőtt azt hangsúlyozom, hogy református egyházunk számára a gyermek nagy kincs, a gyermekáldás az Úr Isten csodálatos ajándéka. Együttérzünk a családokkal, ahol nem születhet gyermek, és együtt örülünk azokkal, akiknek megadatik az öröme az anyaméh gyümölcsének. Felelősségteljesen tekintünk a gyermekvállalásra, amikor a házassági felkészítések alkalmával beszélünk a gyermekáldásról és a nevelésükről.

Mivelhogy komolyan vesszük Krisztus Urunk parancsát, a megszületett új életet megkereszteljük. A kereszteleési felkészítők alkalmain és a kereszteleési szertartásokon beszélünk a hitbéli nevelés fontosságáról. Imádkozunk a gyermekekért, megtanítjuk őket imádkozni, életformává tesszük az imádkozó és templomba járó életet. A családokkal együtt arra törekszünk, hogy betagoljuk őket a gyülekezet közösségébe. Lelkipásztorokként kihangsúlyozzuk, hogy az egyház Ura számít rájuk és családjukra. Szolgálatunk során buzdítjuk a családokat, hogy vegyék komolyan szülői hivatásukat, hozzák el gyermeküket az istentiszteleti alkalmakra. Megvalljuk, nem vagyunk mindenben profik, sőt sok hiányosságunk van. De folyamatosan próbálkozunk és képezzük magunkat az ügy érdekében. Vannak újfajta kezdeményezések, mint pl. vasárnapi iskolák, gyermekistentiszteletek. Míg régebben majdnem minden tevékenységet a lelkipásztor végzett, ma már vannak fizetett és önkéntes szakemberek, vallásanároknak, gyülekezeti tagok, akik örömmel bekapcsolódnak a gyermekekkel való foglalkozásba.

Növekedve szoktatjuk és tanítjuk meg nekik saját hitüket és egyházunk rendjét. Arra törekszünk, hogy lelki otthonukká legyen a templom, az istentisztelet és gyülekezet. Fontosnak tekintjük a gyülekezeti elvet, hogy betagozódjanak a gyülekezeti közösségbe. Sajátunkba. Ennek kerekei a templom és az egyházközség istentiszteleti alkalmai, belső tartalma pedig liturgiánk rendje, az egyházunk énekei és imái, hitünk lelkülete.

Látjuk és tapasztaljuk, hogy lelkipásztorok, presbitériumok, tanítók, tanárok és önkéntesek csak akkor képesek hatékonyan teljesíteni, ha a családok is közreműködnek. Szószékről, hirdetőkről, modern eszközökön keresztül és személyes beszélgetések által ismétéljük, hogy mekkora felelősség hárul a szülőkre, a nagyszülőkre és keresztszülőkre. Sajnos utóbbiak esetében még nem jutottunk el oda, hogy a keresztszülői státusnak a lelki oldala megmutatkozzon. Jelentsen a 2026-os esztendő a családok életében szemléletváltást, közös elindulást a gyülekezet felé, a templomi istentiszteletekre.

A látványos korszak a gyermekekkel való munkában, amikor iskolások lesznek. Elkezdődik a vallásos nevelés új ideje, amely két új erősítést kap. Az egyik az iskolai vallásóra, a másik a gyülekezeti. Tapasztalatunk alapján állítjuk, hogy az iskolai vallásóra mellett a gyülekezetre is szükség van. Az iskolai keretek között a hivatásos vallásosokra és tanítókra-tanárookra bizzuk a gyermekek Krisztushoz vezetését. A gyülekezeti alkalmak sajátossága, hogy ott a gyermekek a lelkipásztorok és egyházi munkások vagy önkéntesek által kerülnek közelebb a gyülekezethez, megélve sajátos református hitüket. A mögöttünk hagyott évtizedekben azt is tapasztaltuk, mennyire áldásos, amikor a vallásosok és lelkipásztorok együtt tudnak munkálkodni. Sajnos, ennek ellenkezőjéről is van tudomásunk, nem beszélve arról, hogy tudunk a gyülekezeti vallásórák elmaradásáról is. Közös érdekünk, hogy ahol gyermekek vannak, ott tartassanak gyülekezeti vallásórát. A presbitériumok arra

buzdítják a családokat, hogy a gyermekeket vigyék a templomi vallásórákra. Hálás a szívünk a szülőknél és nagyszülőknél, akik otthon is komolyan veszik a gyermekek vallásos nevelését, és elviszik őket a gyülekezetekbe is.

Szép színfolt, amikor a gyermekek a templomi közösségekben műsorral szolgálnak. Mennyi készül, odaszánás van e mögött! Mennyi öröm, amikor látjuk és halljuk őket!

Meg kell említenünk egyházunk sikertörténetét, a vakációs bibliaheteket. Különlegesen szép alkalmak, megmozgatják a gyülekezeteket, mozgósítják emberi erőforrásainkat. Ezek mintájára működnek más jellegű nyári táborok is, vagy nyári foglalkozások. Hálásak vagyunk az eddig végzett szolgálatokért, programokért. Azt szeretnénk, ha az a lelkesedés, amely a vakációs bibliahetek iránt tapasztalható, továbbélne, és megmaradna a gyülekezeti vallásórák alkalmain is.

A gyermekeinkkel történő gyülekezeti munka másik látványos területe a kátésokkal való foglalkozás. Főképpen lelkipásztoraink végzik, de vannak kántorok, vallásosok, önkéntesek, akik alkalomadtán segítenek. Egyre inkább átéljük a hagyományos kátétanítás korlátait. Nehezen megy a memorizálás. Történelem módszertani váltások, vannak jól és kevésbé jól működő próbálkozások. A leghatékonyabb módszerünk mégis, a szeretet. Ezzel nevelünk, szeretettel tanítunk, szeretettel mutatjuk a jó példát.

Fontosnak tartjuk a megkeresztelt gyermekek, a vallás- és katekézések családjának meglátogatását. Ezek a találkozások mindenkinek hasznosak.

Végezetül kiemelem tanintézményeinket, a napköziket, óvodákat, iskolákat, bentlakásokat. A református egyház kezdettől fogva munkálkodása egyik területének tekinti az oktatási intézményeket. Elhíresült a reményi verssor: „ne hagyjátok a templomot, a templomot s az iskolát”. Pedagógusok, szakemberek karöltve a lelkipásztorokkal végzik a gyermekek oktató-nevelő munkáját. Hálásak vagyunk hitéletünk e más-

tyáiért és a falakon szolgálatot teljesítő órállókért. Hálásak vagyunk azokért, akik utcagyermek missziót folytatnak, vagy gyermekotthonokban végzik a hivatásukat.

A Gyermekek Éve kapcsán megemlítek néhány projektet, amelynek az egyházkerület a kezdeményezője.

A marosvásárhelyi megnyitó mintájára további regionális mozzanatok lesznek Kolozsváron, Sepsiszentgyörgyön, Székelyudvarhelyen és más városokban.

Az év során megjelenik egy ifjúsági énekeskönyv, amely a gyermekekkel való munkában is használható.

Elkezdődött a gyermekeknek szánt áhítatos könyv írása, amelyen mintegy 70 lelkipásztor dolgozik. Bemutatója nyáron, ill. iskolakezdetkor várható.

Őszi konferencia készül a vallásosok számára, hogy közös ügyeinkről beszéljünk. Továbbá minden egyházmegyének és egyházközségnek saját házatáján fokoznia kell a gyermekekkel való sokrétű munkát.

A teljesség igénye nélkül tekintünk azokra a területekre, amelyeken jelenleg gyermekeinkkel foglalkozunk. Meggyőződésünk, hogy Krisztus Urunk parancsa továbbmozgósítja erőnket, hogy fokozottabban odafigyeljünk közös ügyünkre, a gyermekekre. Az Úr Isten áldása legyen terveinken és megvalósításukon! A Szentlélek ereje hassa át munkálkodásunkat és erdélyi református gyülekezeteink életét!

• BEKŐ ISTVÁN

Ion Luca Caragiale

Goe úrfi

Hogy ebben az évben ne bukjon meg újra, nagymami, mamicika és Mica néni megígérték az ifjú Goénak, hogy május 10-ére felviszik Bukarestbe.

Ne törődjünk most azzal, hogy ez a három asszonyosság csak azért hagyja el lakhelyét és utazik a fővárosba, hogy kedvébe járjon az elkényeztetett fiúnak és unokának. Elég az hozzá, hogy önágságák korán reggel, csinosan kiritttyentve, Goe úrfival együtt, türelmetlenül várták a 10-es peronon azt a gyorsvonatot, amelyik Bukarestbe viszi őket. Az az igazság, hogy ha valaki elhatározza, hogy meg akar nézni egy nemzeti ünnepet, akkor igencsak korán kell elinduljon. A vonat, amelyikre fel kell szállniuk, nyolc óra előtt tíz perccel ér az északi pályaudvarra. Goe úrfi nagyon izgatott, ellentmondást nem tűrő hangon mondja, felrántva szemöldökét:

– Nagymami! Mér nem jön már?... Azt akarom, hogy jöjjön!

– Jön, azonnal jön, kiscsibém! – felel a nagysága.

És megcsókolja a kisunokát, miután megigazgatja kalapját. Goe úrfi egy szép matróz öltönybe van öltözve, fején szalmakalap, amelynek pántlikájára ez van írva: *le Formidable*, és a pántlika alá van bedugva a vonatjegye, amit Mica néni dugott oda, mert szerinte „úgy szokták a férfiak”.

– Látod, milyen jól áll neki a matroszos öltönybe – mondja a nagymami.

– Nagymami, nem megmondtam, hogy nem úgy mondják, hogy matrosz?

– Hát hogy?

– Matrós...

– Na! Ti mondjátok, ahogy akarjátok, én úgy mondom, ahogy tanultam. Az én időmben még úgy mondták, matrosz.

– Látjátok, milyen buták vagytok mind a ketten? Nem is úgy mondják, hogy matrosz, se matrós...

– Hát hogy mondják, te nagyokos? – kérdi Mica néni elérzékenyült mosollyal.

– Matrós...

– Hát aztán? Nem lehet mindenki olyan okos, mint te! – mondja nagymami, és megint megcsókolja az unokát, és megigazgatja a kalapját.

De már nincs idő ilyen filológiai kérdések eldöntésére: megérkezik a vonat – és nem áll sokat.

A vonat tömve van... De három udvarias fiatalember, akik egy közeli megállónál szállnak le, helyet csinál a nagyságáknak. A vonat elindult. Nagymami keresztet vet, majd rágyújt egy cigarettára... Goe nem akar a kupéba beülni. A folyosón akar maradni a férfiakkal.

– Nem!... Nem szabad kihajolni az ablakon, kicsikém! – szól egyik a három fiatal közül, és visszahúzza Goét az ablaktól.

– Mi közöd hozzá, te csúnya? – mondja a kicsike, miközben kirántja magát a férfi kezéből.

És miután grimaszol egyet a „csúnyára”, belekapaszkodik újra a vészfék fogantyújába, és megint kidugja a fejét. A „csúnyának” ideje sincs válaszolni, mert a „kicsike” ijedten húzza vissza a fejét, és elkezd ordítani:

– Mamica! Nagymami! Nénikém!

– Mi az? Mi az? – ugrik egyszerre mind a három nagysága.

– Álljanak meg! – ordít még jobban Goe, toporzékolva. – Lerepült a kalapom! Álljanak meg!

Abban a pillanatban ér oda a kalauz is, megnézni, ki szállt fel a legutóbbi megállónál.

– Kérem a jegyeket!

A nagyságák megmutatják saját jegyeiket, miközben próbálják megmagyarázni, hogy miért is nem tudja ugyanezt tenni Goe: mert a jegy a kalapja pántlikájához volt bedugva, és ha a kalap elrepült, természetes, hogy a jegy is elszállt vele. De volt neki jegye!

– Már bocsánat! Még én vettem neki jegyet! – mondja Mica néni.

A kalauz viszont nem akar megérteni semmit, neki a jegyet mutassák fel, vagy a következő megállónál leszállítja Goét. Ez a szabály: ha egy utasnak nincs jegye, és ezt nem jelenti, megbüntetik 7 lej 50 banira, és leszállítják a vonatról.

– De hiszen mi nem jelentettük? – kiabálta mamicika.

– Mit tehet arról szegény gyerek, hogy elfújta a szél a kalapját? – mondja nagymami.

– Miért dugta ki a fejét az ablakon? Én szoltam neki! – mondja a „csúnya” bosszúsan.

– Nem a maga dolga! Mit szól bele? – torkolja le Mica néni.

– Nézze, asszonyom – mondja a kalauz –, önöknek most ki kell fizetniük egy jegyet...

– Hogy még fizessünk? De hát nem fizettünk már egyet?

– És még ráadásul 1 lej 25 banit.

– Ráadásul?...

– Látod, ha nem húzod meg magad? – mondja mamicika, miközben jól megrázza Goe kezét.

– Hát te meg mit művelsz, lányom? Megőrültél? Nem tudod, milyen érzékeny? – mondja nagymami.

És megfogva másik kezét, kirántja őt a mamicikájától, éppen mikor egy váltóhoz érve, a vonat kerekei zakatolni kezdenek. Ahogy nagymami megrántja Goét egyik oldalra, a vonat meg másik oldalra lendül, sze-

gény Goe egyensúlyát veszítve, az orrát beleveri a kupé kilincsébe, és ordítani kezd.

De hát nincs mit tenni... A jegyet mindenképpen meg kell venni, a kalauz saját tömbjéből szakít le egyet. De a kalap miatt nagy kár!... Mit fog csinálni szegény Goe úrfi Bukarestben hajadonfővel? És minden üzlet be van zárva!... Aki nem tudja a nagymamiról, milyen óvatos és előrelátó, gondolhatja magában, hogy indulhatott el ez a gyerek csak egy szalmakalappal? Mi van, ha elered az eső, vagy hűvös van? És nagymami előhúzza a szatyrából egy másik sapkát, ugyancsak *le Formidable* jelzéssel ellátva.

– Fáj még az orrod, kicsibém? – kérdi ő.

– Nem... – mondja Goe.

– Haljon meg nagyanád?

– Haljon!

– Gyere, pusziljam meg, majd elmúlik!

És miközben igazgatja fején a sapkát, pusztít nyom Goe orra hegyére.

– Mintha ez a sapka jobban állna neki!... – mondja nagymami, megköpködve egy kicsit, nehogy szemmel verjék, aztán megcsókolja kedvesen.

– Mi nem áll neki jól? – mondja Mica néni, és ő is megköpködi, aztán megcsókolja.

– Ugyan már! Hagyd csak!... Na hallodd?! Új kalap, meg még a jegy is! – mondja mamica, mérgesnek tetteve magát.

– Egészséges legyen, hogy hordhasson még jobbat is! – mondja nagymami.

De mamica hozzáteszi:

– Hát a te mamicádat nem pusztít meg?

– Téged nem akarlak – mondja Goe, tetteve magát.

– Úgy? – mondja mamica. – Semmi baj!... – és kezeit szeme elé téve úgy tesz, mintha sírna.

– Ugyis tudom, hogy csak teszed magad! – mondja Goe.

– Kit akarsz te becsapni? – mondja nagymami.

Mamica elkezd nevetni, és a szatyrából kivesz valamit.

– Ki ad nekem pusztit?... Ni!... Csoki!...

Mamica megpuszítja Goét, Goe mamicát, majd a csokoládéval a kezében kimegy a folyosóra.

– Kicsibém, nehogy kidugd még egyszer a fejedet az ablakon!... Milyen okos ez a gyerek! – mondja nagymami.

– Pardon, ijesztően okos! – teszi hozzá Mica néni.

Miközben Goe majszolgatja kint a csokoládéját, az asszonyságok trécselni kezdenek erről, arról... A vonat Crivínától Peris felé robogott.

– Mamica, nézd már meg, mit csinál az a fiú odakint! – mondja mamica nagymaminak.

Nagymami öregesen feláll, és kicsoszog a folyosóra:

– Goe! Kicsibém! Goe! Goe!

Goe sehol.

– Jaj nekem! – kiált fel az öreg naccsága. – Nincs meg a gyerek! Hol a gyerek?... Elveszett a gyerek!...

És mindenik asszonyság kiszalad a folyosóra...

– Kiesett a vonatból! Uramisten! Én meghalok!

Egyszer csak valami dübögés hallatszik ki, a vonat zaja ellenére, abból a helyiségből, ahova csak egy személy szokott bemenni.

– Goe, drágám! Ott vagy?

– Igen!

– Na gyere már kifele! Jól megijesztettél minket!

– Nem tudok! – kiabál Goe odabentről.

– De hát... miért? Fáj a szíved?

– Nem! Nem tudok...

– Be van zárva! – mondja nagymami, miközben próbálgatja nyitni az ajtót.

– Nem tudom kinyitni! – ordítja ijedten Goe.

– Jaj nekem! Még rosszul lesz ott az a gyerek!

Végre megérkezik a kalauz a jegyekkel, megkapja a pénzt, és kiszabadítja a foglyot, akit egyszerre mind a három nő elkezd puszilgatni, mint ha most látnák először hosszú idő után. És nagymami elhatározza, hogy leül egy idegen kofferre a folyosón, hogy vigyázzon a kis Goéra, nehogy még valami baj történjen a kicsibéjével. A csibe meglát egy hosszú fémcsövet a folyosó sarkában, aminek a felső részén van egy fogantyú. Felmászik a kofferre, megragadja a fogantyút, és elkezd húzni.

– Űlj meg, kicsibém! Nehogy valamit elronts! – mondja nagymami. A vonat most már Perisről Buftea felé halad nagy sebességgel. De egyszer csak a 24 kilométer felénél hirtelen felhangzik egy süvöltés, aztán a vészjel, három rövid fütty, és a vonat hirtelen lefékez örülten rángatózva. „Mi van? Mi van?” Az összes utas ijedten ugrik az ablakokhoz, ajtókhöz, a lépcsőkre...

– Goe! Kicsikém! Goe! – kiabál Mica néni, és kiront a kupéból.

Goe a folyosón van... Miért állt meg a vonat? Valamelyik vagonban valaki meghúzta a vészféket. Melyik vagonból?... Ezt könnyen megtudhatjuk, hiszen a kart csak úgy lehet

Csiha Kálmán

Engedjétek hozzá menni

Máté 19,14

Engedjétek hozzá menni őket,
A csengő hangú, kis reménykedőket,
A hívogató, hű szíve alatt
Az élet ott lesz boldog és szabad.

Engedjétek őket hozzámenni,
Az útkövekben ne gátolja semmi,
S ha nem is menne senki többé velők,
Álljatok ti, álljatok melléjük.

Engedjétek hozzámenni őket,
A csengő-hangú, kis reménykedőket
Az útkövekkel álljon szembe bármi,
Szembe kell a halállal is szállni!

Isten üzen értük; hívja, várja
S lázas szívünk minden vágya, álma,
Még ha minket viharok is vernek;
Istenéhez jusson el a gyermek!

meghúzni, hogy az ólomvégű madzag elszakad. Minden dolgozó nagy mozgolódásba kezd a kerekeknél leellenőrizni a nyomást. A kerekek olyat ütöttek, hogy tíz perc is kell a mozdonyvezetőnek, míg fel tudja tölteni a sűrített levegővel működő pumpát, hogy elindíthassa a vonatot. Mindközben a kalauz és a többi dolgozó vagonról vagonra járva keresik, melyikben húzták meg a vészféket. Kitalálja-e valaki, melyik vagonban volt elszakadva a madzag és a kar felborulva? Micsoda véletlen! Éppen ott, ahol az előbb egy kis matrónak lerepült a kalapja! De ki húzta meg a kart? A nagymami egy bőrdöngön ülve alszik, a csibéjével együtt. Nem lehet tudni, ki volt a bűnös.

Végre a vonat elindul, és néhány perces késéssel megérkezik Bukarestbe. Mindenki leszáll. A nagymami szépen megigazgatja Goe sapkáját, háromszor megköpöki, nehogy szemmel verjék, megkérdi tőle, fáj-e még az orra, és egy cuppanós csókot nyom az arcára. Aztán beülnek mind a négyen egy lovaskocsiba, és a város felé indulnak:

– A körútra, kocsis! A körútra!

● Fordította: P. Tóth Irén

Kosztolányi Dezső

Budapesti gyermek

A gyermek, a budapesti gyermek, a sápadt budapesti gyermek, a szobájában ült és semmit se csinált.

Szobája egy vegyi laboratóriumhoz hasonlított.

Odaléptem hozzá, megsimogattam fejét, s azt kérdeztem tőle, miért nem játszik. Udvariasan felelt:

– Ha egyedül vagyok, jobban szeretek gondolkozni. Azért játszom is, naponta körülbelül egy órát. Fél órát az apám előtt, az építődobozokkal, mert ő mérnököt akarna faragni belőlem, fél órát pedig anyám előtt, a repülőgéppel, mert őt ez szórakoztatja. Engem, őszintén szólva, egyik sem szórakoztat. De tudom, mivel tartozom nekik. A felnőtteknek manapság egyetlen örömük a gyermek. Azok akkor játszanak, mikor a gyermekük játszik. Hát legalább hadd játszanak ők velem, aki csak játszom azt, hogy játszom. Kérlek, ne mosolyogj, hogy ilyen kiábrándult és fölényes vagyok. Valaha ti könnyen játszhattatok. Ha elvittek benneteket a színházba, és megpillantottatok egy rózsaszín lámpát, eltátottatok a szájatokat, egy hétig erről álmodoztatok. Ha kaptatok egy zenélőszekrényt, mely három cérvékony hangocskát adott ki, az angyalok muzsikáját hallottátok ki belőle. Nekünk nehezebb a helyzetünk. Mi beleszületünk a technika tündérvilágába. Ezt hamarosan megszoktuk, belé is fásul-

tunk. Amikor a dajkám a kocsimban kitolt az utcára, csecsemőszemem már a reklámtüzekben, az arannyal habzó pezsgőspoharakban, a mozibejáratok narancssárga, lila, villamos kígyóiban gyönyörködött. Amikor nagyobbacska lettem, este az ágyamban Párizsban levő apámmal telefonoztam. Később magam fogtam Barcelonát, Drezdát, Toulouse-t. Köröttetek szürke volt a világ. Köröttünk a világ olyan, mint az ezeregyéjszaka. Akkor ti játszottatok. Most a nagyok játszanak. A ti századotok a felnőttek százada volt, s mellettük a magatok helyén elnyomatva és boldogan cseperedtetek föl. Nagyon rosszul érezzük magunkat ezen a trónon. Egy vágyunk van, az, hogy detronizáljatok bennünket, és ne törődjétek annyit velünk. Szeretnénk egyszer olyan fürdővízben fürödni, melyet előzőleg nem hőmérőztek meg, szeretnénk egyszer nemcsak vitamint enni, hanem cukrot marékszámra, s istenigazában elrontani a gyomrunkat, szeretnénk egyszer tökszárból dudát csinálni, sárkányokat eregetni villamosság nélkül, csízt fogni, kavicsot lelteni, melyet mi veszünk észre. Hagyjátok a technikát és tudományt. Ne kényszerítsetek arra, hogy mi is azzal játsszunk, amivel ti. Engedjétek játszani az életünkkel. Ti, akik annyi mindent fölfedeztetek, fedezzétek föl ezt is. Fedezétek föl nekünk a természetet.

Teleki Blanka

(1806–1862)

Friss kíváncsisággal fordulunk mindig a kisgyermek felé, a félig komoly, félig játékos kérdéssel: mi leszel, ha nagy leszel? A válaszok színesek, érdekesek, sokszor divatfüggők. Ha minden megvalósulna a gyermeki álmokból, akkor nagyon sok öslénykutató, úrhajós, focista, hercegnő, doktor, Pókember lenne a jövőben. Nagyon sok rajzfilmhős szaladgálna az utcákon, és harcolna hol a jó, hol a rossz oldalán. A válaszok nagyon kis százalékában hangzik el, hogy valaki tanár, tanító szeretne lenni. Óvó néni talán, de olyan rendes, felnőtt tanár, az már nem nagyon. Már gyermekként érezni lehet, hogy mekkora felelősség, vagy inkább, milyen nehéz manapság nevelőként, oktatóként példát mutatni a felnövekvő nemzedéknek?

Milyen érdekes, az 1800-as években, amikor a lányoknak nem sok esélyük volt még tanítóként sem dolgozni, Teleki Blanka arról álmodozott, hogy egyszer nemcsak tanár, de iskolaalapító lesz. Nem biztos, hogy ez így fogalmazódott meg benne, de igyekezete efelé vitte. Művészi pályára készült, festészetet és szobrászatot tanult, és meggyőződéssel képviselte a felháborodást keltő elhatározást: tanintézményt létrehozni a lányok számára. Példaképe is volt az elképzelése megvalósításához, hiszen anyai nagynénje Brunsvik Teréz volt, aki az első magyar óvoda alapítója.

Erős elhatározással tervezett, és 1846-ban létrehozta az első középiskolát Magyarországon. Kidolgozta az iskola pedagógiai programját is. A lányokat történelemre, földrajzra, matematikára, tudományokra, egészségtanra, vallásismeretre, zenére, rajzra és nyelvekre oktatták.

Fontosnak tartotta, hogy az oktatás magyar nyelven történjen, és a lányok szívébe a hazafias érzületet megerősítse. Nem véletlen, hogy a

magyar nyelvet és történelmet Vasvári Pál tanította, és Leövey Klára volt a nevelőnő. Az 1848-as történelmi eseményektől nem tudtak és nem is akartak elhatárolódni. Részt vettek a népgyűléseken, és megjelentettek egy dokumentumot *Teleki Blanka növendékeinek kiáltványa a nők egyenjogúsága ügyében* címmel. Ezzel a nők számára nemcsak a szavazati jogot szerették volna elérni, hanem az egyetemre járás jogát is.

Az intézetet 1848 végén be kellett zárni, de Teleki Blanka hazafias tevékenységét tovább folytatta. Szegedre menekült, és mindent megtett azért, hogy a sebesült honvédeket segítse. A szabadságharc bukása után bujdosókat rejtegetett, külföldi forradalmi körökkel levelezett. Mindez oda vezetett, hogy 1851-ben letartóztatták, több éven át raboskodott. Még a hírhedt Kufstein börtönt is megjárta. A hadbíró ezt jegyezte fel róla: „*Ritka szellemi képességű és tudományos műveltségű, meg nem félemlíthető, szilárd akaratú és fáradhatatlan kitartású hölgy.*” 1857-ben szabadult amnesztiával, hűgához költözött Párizsba, és ott halt meg 1862-ben.

„Csak úgy remélünk biztosan szebb jövődöt, alapos jobbra fordulást egész állapotunkban, ha elég erőnk és következetességünk lesz gyökerén kezdeni a reformot, azaz: ha családi életünkbe öntünk összhangot nőink nevelésének nemzeti iránya által.”

Az iskola épülete ma is megvan Budapesten a Szabadság tér 2 szám alatt. Fenntartására Teleki Blanka a bevételeknél jóval többet költött, és végig engedély nélkül működte.

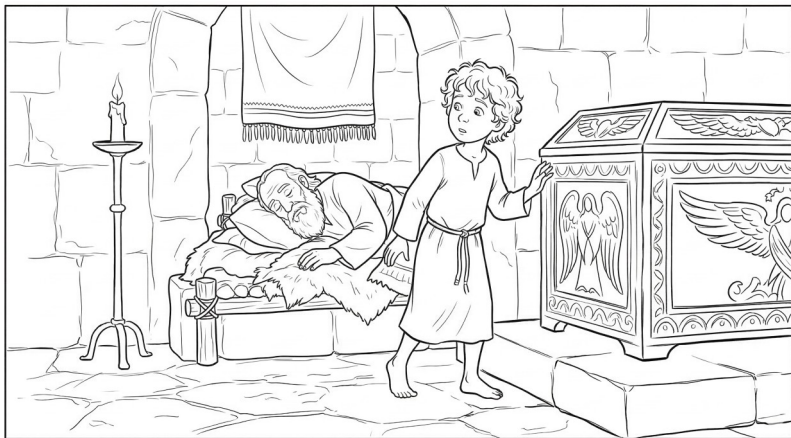

Indulásakor, a korszellem miatt, nehezen jelentkeztek tanulók, és tizenegynél több tanulója nem volt. De célját elérte. Mindenkinék megmutatta, hogy a lányok nevelése nem értelmetlen és nem lehetetlen. Vallo-mása igazolja: „*Sokan elismernek, sokan ellenségesen állnak velem szemben. Ha itt az ideje, vállalkozásom sikerülni fog. Ha túl korán kezdtem hozzá, akkor is megteszem a magamét, és előkészítem a talajt annak, aki utánam a hazafias női nevelés gondolatát felfogja, s magáévá teszi. E gondolat erőt ad nekem és nyugalmat.*”

Gyermekek, mi leszel, ha nagy leszel? Fantáziaszülte szereplő, vagy valóságos hétköznapi hős? Mire neveljük a gyermekeinket, mire nyitunk utat nekik? Mit jelent számukra a haza, az otthon, a felelősség, a szabadság, az áldozat, a szeretet? Kicsit félve teszem fel ezeket a kérdéseket magamnak is, és félek a válaszoktól is. Félek, hogy Elza hercegnő vagy Billie Eilish kíváncsabb példakép, mint Teleki Blanka. De nem adom fel. Kitartóan írni és beszélni fogok elfelejtett személyekről, azokról, akiknek az életáldozata nélkül az oktatás, a nemzeti létünk, a hitéletünk, az emberképünk nem lenne hiteles. A többi rábízom Isten kegyelmére, akinek van hatalma arra, hogy az igazi, maradandó értékeket a szívekbe vesse.

• BEREKMÉRI MELINDA

Mária és Márta magazin 2026 / 1

Sötétség volt, s a templom hűvös kővén egy kisfiú osont át álmosan, kócosan, mezítláb. Az éjszaka csendjében valaki nevéén szólította, mire ő gyanútlanul állt meg tanítója, az idős pap ágya mellett. „Itt vagyok, hívtál?” – kérdezte suttogva, s közben fogalma sem volt arról, hogy élete legnagyobb kalandja éppen akkor kezdett kibontakozni. Aztán többszöri szaladgálás után megtanult a „szívével fülelni”. Szaladj te is vele, hogy rájöjj a titokra...

Húha, valaki jól összekeverte a szálakat! Átírta a történetet, telepakolta butaságokkal. Keresd meg a hibákat a szövegben, és húzd alá őket!

Sámuel már idős pap volt, aki Élivel együtt szolgált a templomban. Abban az időben gyakoriak voltak a látomások, ezért nem lepődött meg, amikor nappal megszólította az Úr. Sámuel a saját házában feküdt, messze az Isten ládájától. Amikor meghallotta a hangot, tudta, hogy Isten szól hozzá, ezért nem ment Élihez. Éli egy fiatal szolga volt, aki nem értette, mi történik. Az Úr csak egyszer hívta Sámuelet, aki félelmében elbújt. Végül Sámuel ezt válaszolta: Ne szólj hozzám, mert félek!

De ne aggódj!

Ha helyesen párosítod az alábbi kérdéseket és válaszokat, akkor könnyedén felismered a hibákat.

Ki volt Sámuel, és kinek a felügyelete alatt szolgált?	Sámuel ott feküdt az Úr templomában, ahol az Isten ládája volt.
Milyen volt abban az időben az Úr igéje és a látomások?	Éli megértette, hogy az Úr szólítja az ifjút.
Hol feküdt Sámuel, amikor megszólította az Úr?	Sámuel pedig az Úr szolgája volt Éli felügyelete alatt.
Hányszor szólította Sámuelet az Úr?	Szólj, mert hallja a te szolgád.
Ki segített neki felismerni, hogy Isten hívja?	Négyszer szólította az Úr Sámuelet.
Mit kellett mondania Sámuelnek, amikor újra szólította az Úr?	Abban az időben ritkaság volt az Úr igéje, nem volt gyakran látomás.

Mit gondolsz? Ma hogyan szólíthat meg minket Isten? Ki segít neked felismerni az Isten hangját? Te hogyan válaszolnál Istennek? Egészítsd ki az elkezdett mondatot:

Uram, amikor hívsz, én _____

Pótold a hiányzó betűket, és kiderül, hogy mit üzen Jézus neked és minden gyereknek:

E_g_e_jé_ek h_z_ám j_n_i a ki_g_er_eke_et, és ne
a_a_á_yoz_át_k_ő_et, me_t il_e_eké az _st_n or_z_ga.

Rejtvényünkbe Nagy József Levente lelkész költő *Le monde perdu* négy-sorosának harmadik és negyedik sorát építettük be:

„szappanbuborékot kerget,
mert benne szebb világot látott,” –
folytatás a rejtvényben.

Vízszintes:

1. A beépített négy-soros harmadik sora, 12. Mutatónévmás és egyetlen időpontban sem, 13. Megfontoltan, 14. Jákob első felesége (1Móz 29), 15. Fehérnemű, 17. Magyarországi település Bács-Kiskun vármegyében, 18. Üres tál! 19. Vissza: kis állam a Csendes-óceáni szigetvilágban, 21. Belga és osztrák autók jele, 22. Kilo-gramm rövidítése, 23. Kismamák gyakori elfoglaltsága, 25. A tevével rokon dél-amerikai állat, 27. Karl ... (1842–1912). Népszerű német író, indiánregények szerzője, 28. A magyar főváros keleti része, 29. Becézett Ildikó, 30. A mókushoz hasonló kis rácsáló, 31. Sérült gomb! 32. Kifosztott várrom! 33. Vissza: tárgyak halmaza, 34. Téli sport, 35.

Tiltó szócska, 36. Unszol, 38. Portugál és máltai autók jele, 39. Tejtermék, 41. Fiókra, ajtóra szerelik, 42. Kedveskedő köszönés? 43. A máj és a vese ilyen szervek, 46. Kovászna

	1	2	3	4	5 *	H	6	7	8	9	10	11	
12							13						
14				15		16		17					A
18			19				20		21			22	
23		24				25		26			27		
28					29					30			
31				32					33				
34			35			36		37				38	
E		39			40		41				42		
43	44					45		46		47			
							R					48	

megyei település az Ojtozi-szoros alatt, 48. A kén vegyjele.

Függőleges:

1. A lelkési szolgálat is ilyen munka, 2. Salamon király leszármazottja (Mt 1,8), 3. Biztató szócska, 4. A hírnök ezt kellett átadja, 5. Föltevés, sejtés, 6. Csodálkozást kifejező szó, 7. Jövendőmondó, 8. A lakás része, 9. Szlovéniával határos magyar vármegye 10. Tán zavaros! 11. Kezdetben bohó! 12. A beépített vers negyedik sora, 16. Franciaország területén élt kelta nyelvű nép, 19. Részben kutat! 20. Vadméhek által gyűjtött édesség, 22. Minden házban fellelhető kézi szerszám, 24. Tusába mássalhangzói, 26. Többes számú személyes névmás, 27. Kecsehang,

29. Szamar mondja, 30. Saulus új neve (ApCsel 13,9), 32. Ők Sodoma pusztulásakor nem hallgattak Lót sürgetésére (1Móz 19,14), 33. Személyek, tárgyak nagyobb csoportja, 35. ... Ödön (1914–1995), református lelkész, néprajzi író, 37. Magyar-osztrák határfolyó, Győrnél ömlik a Dunába, 39. Vasút része 40. Tervei szó mássalhangzói, 42. Ez a palack az egyik legnagyobb környezetszennyező termék, 44. Kiszáradt sár! 45. Azonos magánhangzók, 47. Betűket, jeleket vés vagy karcol.

Megjegyzés: A bibliai nevek a Károli fordítás szerint írandók. A csillaggal jelzett négyzetbe kétjegyű mássalhangzót írunk.

Készítette: Zöld György

proMissio
e g y e s ü l e t

Mária és Márta Magazin — kiadja a **proMissio Egyesület**

Munkatársak: Berekméri Melinda, Borsos Melinda, Bustya Sándor, Czirmay Csaba Levente, Korondi Kinga, Simon Imola Zsuzsanna, Székely Ferencz

Korrektor: Bálint Boglárka

Borítótér: Orbán Tibor

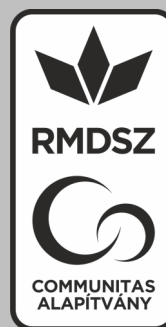
Cím: Marosvásárhely, Bernády György tér 3. szám

Tel: 0265-214975

e-mail: magazin@mariaesmartha.ro

Honlap: mariaesmartha.ro

ISSN: 1583-1329; **Nyomda:** Intermedia Kft.

Támogató
a Romániai

Magyar Demokrata Szövetség
és a Communitas Alapítvány

A jó gazdasszony holtig tanul

Sonkás-brokkolis sajtleves

Hozzávalók: 1 db vöröshagyma, 3 gerezd fokhagyma, 1 db burgonya, 40 dkg brokkoli, 20 dkg füstölt, főtt sonka, 2 ek. vaj, 1 ek. liszt, 1 tk. kakukkfű, 1 l csirkealaplé, 2 dl habtejszín, 10 dkg reszelt cheddar sajt, só, bors, petrezselyem.

Elkészítés: Megtisztítjuk a vörös- és a fokhagymát, a vöröshagymát apróra vágjuk. A meghámozott burgonyát felkockázzuk, a brokkolit rózsáira szedjük, a sonkát pedig apró kockákra vágjuk. Egy fazékban megolvasztunk 1 evőkanál vaj, hozzáadjuk a sonkát. Enyhén megpirítjuk, majd kiszedjük, és félretesszük. A fazékba tesszük a megmaradt vaj, rádobjuk a hagymát, és üvegesre pirítjuk. Ezután fokhagymanyomóval belenyomjuk a fokhagymát. Hozzáadjuk a lisztet és a kakukkfűvet, és barnára pirítjuk kb. 1 perc alatt. Felöntjük az alaplével, beletesszük a felkockázott burgonyát, és puhára főzzük, majd botmixerrel pürésítjük.

Amikor a leves állaga krémesé válik, hozzáadjuk a brokkolit és a félretett sonkát, majd felöntjük a tejszínnel. Amikor megpuhul a brokkoli, levesszük a levest a tűzről, hozzáadjuk a reszelt cheddart (egy keveset félretesszünk a díszítéshez), és addig keverjük, amíg teljesen elolvad. Ízlés szerint megsózzuk, megborsozzuk, és petrezselyemlevelekkel díszítjük.

Milánói makaróni

Hozzávalók: 50 dkg makaróni, 1 ek. olaj, 10 dkg kolbász, 1 fej vöröshagyma, 3 gerezd fokhagyma, 50 dkg gomba, 25 dkg sonka (füstölt, főtt), 50 dkg paradicsomszósz, só, bors, 20 dkg reszelt sajt.

Elkészítés: A milánói makaróni receptjének elkészítéséhez a makarónitészta a dobozon írtak szerint megfőzzük, lecsepegtetjük és félretesszük. Serpenyőben olajat hevítünk, és lepirítjuk a kockákra vágott kolbászt. Ha kiengedte a zsíráját, hozzáadjuk a vöröshagymát, a fok-

hagymát, és puhára pároljuk. A cikkekre vágott gombát pirítani kezdjük, hozzákeverjük a hagymás-kolbászos keveréket és a kockákra vágott sonkát, összeforgatjuk, és felöntjük a paradicsomszósszal. Ízesítjük sóval és borssal, folyamatos kevergetés mellett összeforraljuk.

A főtt tésztát összekeverjük a szósszal és egy adag reszelt sajttal, hőálló tálba öntjük, megszórjuk a maradék reszelt sajttal, és előmelegített sütőben, 200 fokon addig sütjük, míg a teteje ropogósra sül.

Nutellás muffin

Hozzávalók: 15 dkg vaj, 2 db tojás, 13 dkg cukor, 3 ek. baracklekvár, 15 dkg liszt, 0,5 csomag sütőpor, 5 dkg kakaópor, csipet só, 12 tk. nutella.

Elkészítés: A vajat megolvasztjuk és picit hűlni hagyjuk. A tojásokat összekeverjük a cukorral, a lekvárral, és hozzáadjuk az olvasztott vajat. Beleszítjük a sütőport, a lisztet, a kakaóport és a csipet sót, és az egészet alaposan összevegyítjük. A muffintepsi mélyedéseibe egy-egy papírkapszlit teszünk, és mindegyikbe belekanalazunk a

tésztából. Erre teszünk egy-egy kanálnyi nutellát, fogpiszkálóval márványosra keverjük, és 180 fokra előmelegített sütőben, kb. 20 perc alatt készre sütjük. Túpróbával ellenőrizzük.

Várnai Zseni

Be szép...

*Angyali kisdéd
Anyjának lenni,
Bölcsőt rengetni,
Nótát zengeni
Be szép.*

*Gügyögő hangra
Gügyögve felelni,
Nyűgös síráson
Elkeseredni
Be szép.*

*Piciny kezecskét,
Lábacskát csudálni,
Ébredést lesni,
Aluvást várni
Be szép.*

*Gyermekmosollyal
Bút hessegetni,
Kereső szácskát
Kebelre tenni
Be szép.*

*Gyermekmosolyban
Gyermekként feredni,
Bánatot elvetni,
Édeset nevetni,
Gyermekmosolyban
Gyermekké lenni
Be szép.*